

**UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA**

Věra Vaníčková

**TEOLOGIE A EKONOMIE:
TEOLOGICKÁ REFLEXE PRINCIPŮ
KLASICKÉHO LIBERALISMU**

**THEOLOGY AND ECONOMICS:
A THEOLOGICAL REFLECTION
OF THE PRINCIPLES OF CLASSICAL LIBERALISM**

Autoreferát disertační práce

Praha, 2019

Předkladatel disertační práce: Mgr. Věra Vaničková

Doktorský studijní program: Teologie

Studijní obor: Husitská teologie

Školitel: Prof. ThDr. Zdeněk Kučera, Dr.phil.h.c.

Oponenti disertační práce:

.....

.....

Obhajoba disertační práce se koná dne .....v Praze na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy před komisí pro obhajobu disertační práce.

Předsedou Státní komise pro obhajobu disertační práce byl jmenován:

.....

Titul, jméno, příjmení:

Předseda oborové rady:

Prof. ThDr. Jan Blahoslav Lášek, Dr.h.c.

Děkan fakulty:

Doc. ThDr. Kamila Veverková, ThD.

1. Úvod

1.1. Cíl práce

Teologie vždy stála před otázkou nejen toho, co zvěstovat, ale i jak tak činit. Jako pomocnice v jejím usilování se osvědčila filozofie: *philosophia ancilla theologiae*. A coby pomocnice při vypracování této práce nám poslouží politická filozofie klasického liberalismu, jež je reprezentována ekonomy a filozofy práva rakouské školy. Klasický liberalismus odkrývá, že společnost, v níž je člověku umožněno klást si před sebe své individuální cíle a svými vlastními prostředky jich dosahovat, tvoří ve srovnání se společnostmi spjatými s ideologiemi kolektivistickými mnohem rozmanitější struktury a produkuje větší materiální blahobyty. Liberalismus též politice poskytuje praktické návody, jak produkci materiálního blahobytu maximalizovat. Křesťané jsou si vědomi toho, že žádné hmotné statky nemohou člověka učinit šťastným. Zcela ztotožnit křesťanství s jakoukoliv konkrétní kulturou či politickým zřízením opírajícím se o jakoukoliv politickou ideologii není pro jeho pohled na hlubinnou dimenzi sociální reality možné. Nechceme-li se však smířit s převládajícím trendem v teologii, jenž interpretuje člověka jako bytost determinovanou jak přírodními zákonitostmi, tak zákonem jakéhosi neodvratného vývoje společnosti v duchu německé idealistické filozofie, a nechceme-li též akceptovat představu, že Boží slovo míří jenom do soukromé existence, v níž člověk prožívá chvíle nezávazného osobního života a neškodné svobody, nezbyvá než se znovu a znovu tázat, jak Boží slovo promlouvalo do životů těch, kteří se všemu fatálnímu předurčení vzepřeli a překonali je vírou, nadějí a láskou.¹

Tato práce je polemikou s rozšířeným přehlízejícím postojem mnohých teologů k materiálním otázkám a ukazuje, že materiální blahobyty přichází ke společnosti jako nezamýšlený důsledek spolupráce osob, které si přisvojily pravidla liberálního řádu, jak jsou zapsány ve Smlouvě Boha a jeho

---

¹ K problematice vztahu teologie a společenských věd srov. TRTÍK, Zdeněk. Problém teologie zvláště sociální: K úvodu do sociální teologie, skripta 1967, od prof. dr. A. Ebertové. *Theologická revue*, 1968, č. 1, s. 1–8. S. 7–8.

lidu, a to ve formě desatera. Negativní postoj k materiálnímu blahobytu a představy, že se člověk má zbavovat své vlastní vůle a zodpovědnosti a delegovat je do rukou duchovních a politických vůdců či státu, shledává tato práce jako pro křesťanství nepřijatelný. Zároveň je tato studie pokusem korigovat teology velmi často zaujímané kritické a odmítavé stanovisko vůči klasickému liberalismu, a to pro metodologický předpoklad, jímž je člověk jako racionální a svobodný subjekt, jenž ve svém životě jedná, tj. rozhoduje se mezi alternativami a volí prostředky, jež mu dosažení cíle umožňují.

Na vybraných pracích sleduje tato studie ekonomické a právní poznatky rakouské školy a dává je do kontextů jak s biblickými obrazy světa a člověka, tak s teologickým východiskem, kterým je biblický personalismus, jenž tvoří základ tzv. husitské teologie.

1.2. Struktura práce

Po vyjasnění teologického stanoviska, jež tvoří východisko biblické, tradiční, existenciální a sociálněteologické, následuje v jednotlivých kapitolách představení poznatků společenských věd: ekonomie (Mises, Hayek atd.), práva (Leoni), sociologie (Ditz). Tyto poznatky jsou uváděny do teologických souvislostí prostřednictvím teologických komentářů a samostatných teologických studií.

1.3. Metodologie

Vzhledem k cíli práce, jenž je ryze teoretický, je pro její vypracování zvolen postup heuristický, kdy jsou pomocí indukce a dedukce odkrývány nové vzájemné souvislosti mezi vybranými idejemi teologickými a ekonomickými. Po definici základních východisek teologických, která tvoří perspektivu nazírání daného problému, se práce soustředí na základní východiska ekonomická. Mezi ekonomii rakouské školy a teologií lze vysledovat blízkost v oblasti metodologické. Tato škola vzhledem k subjektivnosti lidské osoby pracuje převážně metodou axiomaticko-deduktivní a je též ryze teoretická. Pracuje metodou narativní a její práce například s matematickými modely je redukována na minimum. Její postoj k experimentování v oblasti společenských věd je též velmi kritický a podobně jako teologie považuje experiment za nákladný a morálně

pochybný.² Tato disertační práce prezentuje a reflektuje vybrané autory rakouské školy a relativně malé množství jejich prací. Jde ovšem o práce, které mají povahu „klasické literatury“ a tvoří opravdovou bázi, z níž vycházejí nesčetné poznatky ostatních rakušanů. (Pozn.: Upozorňuji, že malé písmeno na začátku slova rakušan odkazuje na příslušníky ekonomické školy rakouské a je v souladu s obecným územ.) V této studii nejde pouze o vytvoření historického přehledu k vybranému tématu, ač k historickým okolnostem těchto prací je přihlíženo. Cílem je především teologicky reflektovat myšlenky v těchto pracích obsažené, analyzovat jejich intenci v kontextech současnosti, komparovat je s teologickými východiskami a synteticky je reinterpretovat tak, aby mohly být zpětně přínosné pro systematickou teologii, jejíž funkce je věroučná, osobně zavazující, normativní.³

---

² K pochybnostem nad experimentem v teologii nebo v sociologii viz TRTÍK, Zdeněk. *Vztah já – ty a křesťanství (Význam osobnosti a osobních vztahů v křesťanství)*. Vyd. Ústřední rada církve československé v Praze – Dejvicích. Tiskárna Blahoslav. 1948. S. 191.

³ TRTÍK. *Vztah já – ty a křesťanství*. S. 175.

Obsah

Anotace	4
Abstract	5
Obsah	6
Seznam zkratk	8
1. Úvod	9
1.1. Motivace osobní i věcná	9
1.2. Cíl práce	11
1.3. Metodologie	12
1.4. Postup při zpracování tématu	13
1.5. Specifikace teologického východiska – definice pojmů	13
1.5.1. Biblické východisko	15
1.5.2. Východisko tradiční	16
1.5.3. Víra jako životní orientace na budoucnost – východisko existenciální	16
1.5.4. Východisko sociálně teologické v kontextech husitské teologie	17
2. Principy rakouské ekonomické vědy	19
2.1. Ekonomie v rámci společenských věd	19
2.2. Ludwig von Mises – stručná informace o lidském jednání jako základním axiomu rakouské ekonomické vědy	20
2.3. Alternativní metodologické proudy v rámci rakouské školy	31
2.4. Pozdní španělsí scholastici – předchůdci rakouské školy	34
2.5. Soukromé vlastnictví – conditio sine qua non	38
2.6. Jesús Huerta de Soto – tvoření ex nihilo a společnost jako dynamický proces	43
2.6.1. Most od ekonomie ke křesťanské antropologii	43
2.6.2. Humanistická povaha konceptu podnikání	46
2.6.3. Společnost jako dynamický proces	47
2.6.4. Podnikatelský proces jako kontinuální sociální „velký třesk“	48
2.7. Metodologický individualismus vs. metodologický kolektivismus v ekonomii	50

2.8. Spor o pojetí člověka a společnosti na pozadí ekonomické metodologie	
53	
2.8.1. Teologie v sekularizované společnosti	53
2.8.2. Biblické kořeny nenáboženské víry	56
2.8.3. Víra jako vlastní předmět teologického zkoumání	57
2.9. Shrnutí a závěr	64
3. Právo a svoboda jako výzva k teologické reflexi	67
3.1. Kontextuální exkurz	67
3.2. Svoboda a spravedlnost – sémantický problém	68
3.3. Bruno Leoni: Rozdílná pojetí práva a spravedlnosti v řádu liberálním a centralizovaném	73
3.4. Principy liberálního řádu Friedricha A. von Hayeka a jejich analogie s biblí	78
3.5. Závěr	87
4. Protestantská morálka a tržní hospodářství	92
4.1. Úvodem	92
4.2. 1. část: Katolicismus vs. kalvinismus jako spor o paradigmatický přístup k problému ekonomické vzácnosti	94
4.2.1. Komentář k 1. části	100
4.3. 2. část: Společné rysy doby předkalvínské a marxismem ovlivněné přítomnosti	103
4.3.1. Komentář ke 2. části: Rio Preisner	108
4.4. Závěr	115
5. Teologie v kontextech ekonomie a práva	118
5.1. Úvod	118
5.2. Historické pozadí vzniku personalismu	121
5.3. Základní intence teologického personalismu – Emmanuel Mounier, Jacques Maritain	123
5.4. Kritika personalismu ve jménu personalismu – Rio Preisner	126
5.5. Personalismus v husitské teologii	132
5.6. Zdeněk Trtík – kritik reálného socialismu	134
5.7. Zdeněk Kučera – teologie zakotvená ve skutečnosti	140
5.8. Závěr – současné výzvy husitské teologii	149

6. Závěr	153
Rejstřík	156
Seznam literatury	159
Příloha	168
Summary	172

Teoretický a praktický přínos disertační práce

Motivací k sepsání této práce mi před časem byla slova Ludwiga von Misesa:

„Existují lidé, pro něž je peněžní kalkulace odpudivá. Nechtějí být buzení ze svého snění s otevřenýma očima hlasem kritického rozumu. Skutečnost u nich vyvolává odpor, touží po říši neomezených možností. Jsou znechuceni sprostotou společenského řádu, v němž je všechno hezky spočteno v dolarech a centech. Své reptání nazývají ušlechtilým chováním hodným přátel ducha, krásy a ctnosti – na rozdíl od sprosté nízkosti a ničemnosti maloměšťáctví. Avšak racionalita počítající a kalkulující myslí v ničem nebrání kultu krásy a ctnosti, moudrosti a hledání pravdy. Jenom romantickému snění se nemůže dařit v prostředí střízlivé kritiky. Počtář s chladnou hlavou je tím, kdo nelítostně trestá nadšené vizionáře. Naše civilizace je neoddělitelně spjata s našimi metodami ekonomické kalkulace. Zahynula by, kdybychom museli tento nejvzácnější intelektuální nástroj jednání opustit. Goethe měl pravdu, když nazýval podvojně účetnictví ‚jedním z nejlepších‘ vynálezů lidské mysli“.⁴

V teologických textech se dočítáme velmi mnoho o zavrženíhodnosti filozofie klasického liberalismu, velmi málo ovšem o ní samotné. Přitom klasický liberalismus nese s sebou díl lidského poznání, jež spadá do oblasti poznání vědeckého. A poznání vědecké má svoji platnost sui generis, kterou mu teologie, alespoň jistě ne teologie husitská, neupírá. V intencích husitské

---

⁴ MISES, Ludwig von. *Lidské jednání: pojednání o ekonomii*. Přel. J. Šíma et al. 1. vyd. Praha: Liberální institut, 2006. 959 s. Orig. Human Action (1949). ISBN 80-863-8945-6. S. 210.

teologie platí, že svět vědy vychází z poznávacího vztahu subjekt – objekt, tj. já vs. poznávaná skutečnost, jíž neupírám autentické bytí o sobě. Teologické poznání je však předznamenáno vztahem já – ty s tím, že onou skutečností, k níž se vztahuje, je Bůh zjevující se svému stvoření. Teologický personalismus možná nepředstavuje ani konec ani vrchol teologického myšlení, ale představuje paradigma, skrze něž lze dnes vnímat postmoderní svět v konfrontaci právě s Božím zjevením, jak je zachyceno ve specifické formě v bibli. Postihuje roli osoby v dějinách a ukazuje, že žádný politický systém nemůže nahradit roli církve jako Kristova těla; prostoru, v němž Boží obraz v člověku nalézá svoji plnost ve vztazích přátelské důvěry a lásky; prostoru, v němž člověk „dorůstá pravého lidství, měřeného mírou Kristovy plnosti.“ (Viz Ef 4, 13). Poznání klasických liberálů je tak k poznání teologickému nikoliv ve vztahu vzájemně se vylučujícím, nýbrž ve vztahu korelačním.

Křesťanský vztah k politickým otázkám je v bibli zachycen jako vztah střízlivý. Masarykův výrok „Ježíš, ne Caesar“ nevyčerpává tento problém zcela. Ke všem výhradám vůči politické moci, křesťanství na možnost soužití s Caesarem nerezignuje. Otázka moci je biblí reflektována jako tajemná, neboť „není moci, leč od Boha“ (Ř 13, 1). Ježíš sám v klíčovém rozhovoru s Pilátem vyjadřuje respekt k jeho autoritě, která mu je „dána shůry“, vinu však připisuje těm, kteří ho na smrt vydali (srov. J 19. kapitola). Platí totiž, že „vládcové jsou v Boží službě, když se drží svých úkolů.“ (Ř 13, 6). Zrušit zcela vládce je křesťany shledáno v dějinné dočasnosti jako nemožné, vyvíjet ovšem tlak na politickou moc, aby se držela svých úkolů, je nedílnou součástí politické angažovanosti každého křesťana. Politologické poznatky vztahující se k problematice centralizace moci ve společnosti, jež si stanovuje ekonomické cíle, se též ukazují pro teologii jako přínosné.

V perspektivě korelačního vztahu mezi poznáním vědeckým a poznáním víry se též stává zjevným, že klasicoliberální skepticismus, agnosticismus či ateismus nemusí být nutně synonymy pro anti-teismus, či přesněji pro anti-jahvismus. Jak odkrývá Preisner, klasický liberalismus se jeví jako velmi odolný vůči rozličným svodům novodobých, k socialismu směřujících utopií s jejich programy sebetranscendence obce v „božský“ řád dokonalosti.⁵ Do řad teologů, tj. těch, kteří jsou povoláni k důslednému promýšlení jedné ze základních křesťanských otázek, totiž jak žít v současně komplikované, postmoderním myšlením provázené politické situaci, míří i další Preisnerova slova: „Tím, že křesťanství promeškalo možnost „pokřtít“ kapitalismus, je vrženo nyní na kraj vlastní záhuby, k jejímž symptomům patří právě i sebevražedná snaha o „pokřtění“ postkapitalistických totalitních systémů.“⁶

Cílem této práce nebylo pouze předložit teologům souhrn argumentů v prospěch svobodného trhu a kapitalismu, ale též ukázat, že svobodný trh a kapitalismus jsou pozitivními důsledky jednání svobodného člověka. A být svobodný znamená být schopen vymanit se z moci sil přírodních i společenských (kolektivistických), které upírají člověku jeho individualitu a činí si nárok nejen na jeho tělo a mysl, ale i na jeho vlastnictví. „Věřit v soukromé vlastnictví znamená věřit v omezenou vládu.“⁷ Správné

---

⁵ Srov. PREISNER. *Americana I. Zpráva o velmoci (I)*. 1. vyd. Brno: Atlantis. 1992. 552 s. ISBN 80-7108-041-1. S. 296.

⁶ PREISNER, Rio. *Americana I*. S. 302.

⁷ CHAFUEN, Alejandro A. *Víra a svoboda: Ekonomické myšlení pozdních scholastiků* [online]. Učební pomůcka doktorského studia kursu: Předmět, metoda a relevance ekonomie (5IE900). Přel. P. Chalupníček a kol. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE. 2011 [cit. 2018-10-20]. Orig. Faith and Liberty: The Economic

ekonomické myšlení se tak ukazuje jako samozřejmý předpoklad správného myšlení teologického, pro něž je uznání individuality lidské osoby axiomatické. Snad bude v těchto souvislostech tato práce shledána jako přínosná.

Budiž v závěru řečeno, že navzdory racionálněanalytické povaze v této studii odkazovaných klasických děl, z nich prosvítá láska jejich autorů ke svobodě a upřímný zájem o příspěvek ke společnému dobru. Neubráním se dokonce vyslovit názor, že filozofie klasického liberalismu v sobě obsahuje i rozměr krásy. Trvání naší civilizace, jež je nutně spjata s metodami ekonomické kalkulace, však závisí především na tom, jak vážně počítáme s Tím, který přichází.

Thought of the Late Scholastics (2003). 125 pdf s. Dostupné z: <https://docplayer.cz/16696878-Alejandro-a-chafuen.html>. S. 101.

Seznam publikovaných prací

Článek:

VANÍČKOVÁ, Věra. Principy liberálního řádu Friedricha A. von Hayeka a jejich analogie s biblí. *Theologická revue: Čtvrtletník Univerzity Karlovy Husitské teologické fakulty*, 2017, roč. 88, č. 3, Praha: UK – Husitská teologická fakulta, S. 297–312, ISSN 1211-7617.

Texty zařazené v edičním plánu

Článek:

VANÍČKOVÁ, Věra. Právo a svoboda jako výzva k teologické reflexi. *Theologická revue: Čtvrtletník Univerzity Karlovy Husitské teologické fakulty*, 2018, roč. 89, č. 3, Praha: UK – Husitská teologická fakulta, ISSN 1211-7617.

Recenze:

VANÍČKOVÁ, Věra. Funda, Otakar Antoň, K filosofii náboženství (Praha: Univerzita Karlova. Nakl. Karolinum. 2017, ISBN 978-80-246-3748-8, 103 stran). *Theologická revue: Čtvrtletník Univerzity Karlovy Husitské teologické fakulty*, 2018, roč. 89, č. 3, Praha: UK – Husitská teologická fakulta, ISSN 1211-7617.

VANÍČKOVÁ, Věra. Preisner, Rio. Americana. Zpráva o velmoci (I) (Brno: Atlantis. 1. vyd. 1992. ISBN 80-7108-041-1. 552 stran). *Theologická revue: Čtvrtletník Univerzity Karlovy Husitské teologické fakulty*, 2018, roč. 89, č. 4, Praha: UK – Husitská teologická fakulta, ISSN 1211-7617.

Seznam použité literatury

- ADAMEC, Václav. *Člověk jako člověk? Výlet do světa metodologických předpokladů ekonomické vědy ve spojení s různými pohledy na člověka a ideologie: Materiál pro doktorandský workshop. Národohospodářská fakulta VŠE* [online]. Datum nevedeno [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/38454020-Clovek-jako-clovek-vylet-do-sveta-metodologickych-predpokladu-ekonomicke-vedy-ve-spojzeni-s-ruznymi-pohledy-na-cloveka-a-ideologie.html>.
- BALABÁN, Milan. Antifatalní kerygmatická myšlenka Exodu ve starozákonní i novozákonní bibli. Habilitační přednáška. [online]. *Reflexe: filozofický časopis* č. 7–8. 1992. Dostupné na: https://www.reflexe.cz/Reflexe_07-08/Antifatalni_kerygmaticka_myshlenka_exodu_ve_starozakonni_a_novozakonni_bibli.html
- BALABÁN, Milan. Čas a mýtus. *Reflexe: Časopis pro filosofii a teologii* [online]. Praha: OIKYMENH, Filozofická fakulta UK, 2003, (24), 69-76 [cit. 2018-10-21]. ISSN 0862-6901. Dostupné z: https://www.reflexe.cz/Reflexe_24/Cas_a_mytus.html
- BALABÁN, Milan. Nepředmětný Bůh. *Reflexe: filozofický časopis* [online]. 90(1) [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: https://www.reflexe.cz/Reflexe_01/Nepredmetny_Buh.html.
- BALABÁN, Milan. Žena ve Starém zákoně. *Religio: Revue pro religionistiku* 40, 1997, č. 1, s. 37-46.
- BASTIAT, Frédéric. *Ekonomická sofismata: 1845-1848*. Přel. V. Krupa, P. Mach, J. Pavlík. 222 s. Orig. Sophismes économiques. [online]. [cit. 2018-10-09]. Dostupné z: http://www.bastiat.kvalitne.cz/Ekonomicka_sofismata.pdf.
- BASTIAT, Frédéric. *Zákon*. In LEONI, Bruno. *Právo a svoboda*. BASTIAT, Frédéric. *Zákon*. 1. vyd. Přel. L. Hlinovský, P. Pavlík. Praha. Liberální institut, 2007. S. 291–333. Orig. The Law. ISBN 978-80-863-8950-9.

- BIČ, Miloš, BALABÁN, Milan et al. *Starý zákon – překlad s výkladem. První kniha Mojžíšova – Genesis*. Nakl. Kalich v Ústředním církevním nakladatelství v Praze. 1968. 285 s.
- BONHOEFFER, Dietrich. *Na cestě ke svobodě. Listy z vězení*. Přel. J. Šimsa a spol. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1991. Orig.: *Widerstand und Ergebung*. 287 s. ISBN 80-7021-081-8.
- BUTTA, Tomáš, VANÍČEK, Jiří (ed). *Karel Farský. Sborník věnovaný 90. výročí kněze, učitele a patriarchy ČČSH*. 1. vyd. Praha: Církev československá husitská, Blahoslav. 176 s. 2017. ISBN 978-80-70000-135-6.
- CALDWELL, Bruce. Popper and Hayek. Who Influenced Whom? *Sborník: Karl Popper: A Centerary Assessment Volume I* [online]. Aldershot. Ashgate, 2006, 111 - 122 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <http://public.econ.duke.edu/~bjc18/docs/Popper%20and%20Hayek%20%20Who%20Influenced%20Whom.pdf>.
- CALVIN, Jan. *Institute učení křesťanského náboženství*. Překlad F. M. Dobiáš. Řada A. Svazek XVI. Komenského evangelická fakulta bohoslovecká. Praha 1951. 212 s.
- CEPL, Vojtěch. *Člověk a demokracie. Výběr z rozhlasových diskusí na ČRo 6*. 1. vyd. Praha: Euroslavica, 2013. 238 s. ISBN 978-80-87825-02-0.
- CHAFUEN, Alejandro A. *Víra a svoboda: Ekonomické myšlení pozdních scholastiků* [online]. Učební pomůcka doktorského studia kursu „Předmět, metoda a relevance ekonomie (5IE900)“. Přel. P. Chalupníček a kol. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE. 2011 [cit. 2018-10-20]. Orig. *Faith and Liberty: The Economic Thought of the Late Scholastics* (2003). 125 pdf s. Dostupné z: <https://docplayer.cz/16696878-Alejandro-a-chafuen.html>.
- COCKSHOTT, Paul W., COTTRELL, Allin. *Kybersocialismus*. Přel. R. Převrátíl. Brno: L. Marek, 2006. SOK (Socialistický kruh). 272 s. Orig.: *Towards a New Socialism*. ISBN 80-86263-73-8.
- DE SOTO, Jesús Huerta. *Rakouská škola. Tržní řád a podnikatelská tvořivost*. Přel. M. Hudík. Nakl. Dokořán. 2012. 162 s. Orig. *The Austrian School: Market Order and Entrepreneurial Creativity*. ISBN 978-80-7363-445-2.

- DE SOTO, Jesús Huerta. *Teorie dynamické efektivity*. Přel. L. Tajovský. První vydání. Nakl. Dokořán a vysoká škola CEVRO Institut. 2013. 453 s. Orig. *The Theory of Dynamic Efficiency* (2009). ISBN 978-80-7363-572-5 (Dokořán). ISBN 978-80-87125-24-3 (CEVRO Institut).
- DITZ, Gerhard W. *Protestantská etika a tržní hospodářství*. Přel. T. Ježek. Orig: *The Protestant Ethic and the Market Economy* (1980). In JEŽEK, Tomáš ed. *Liberální ekonomie. Kořeny euroamerické civilizace*. Přel. T. Ježek. Praha: Prostor, 2014. 263 s. S. 11–56. ISBN 978-80-7260-303-9.
- EBELING, Gerhard. *Podstata křesťanské víry*. Přel. Otakar A. Funda. První vydání. OIKOYMENH. 1996. 159 s. Orig: *Das Wesen des christlichen Glaubens* (1959) ISBN 80-86005-16-X.
- ELZINGA, Kenneth G., GIVENS, Matthew R. *Christianity and Hayek. Faith & Economics: The Journal of the Association of Christian Economists* [online]. Spring 2009, (53), 53-68 [cit. 2018-10-22]. Dostupné z: https://nanopdf.com/download/christianity-and-hayek_pdf.
- FARSKÝ, Karel. *Naše Postyla: Sbíрка prostých výkladů a úvah k evangéliu Jéžíšovu, řada I*. Praha. 1925. 276 s.
- FARSKÝ, Karel. *Stát a církev. Poměr státu českého k církvi římské od prvopočátku až do roku 1924*. Praha: Blahoslav, 1924. 372 s.
- FRIEDMAN, Milton. *Metodologie pozitivní ekonomie*. Přel. R. Adamec. GRADA Publishing, spol. s r. o. Praha. 1997. Orig. *The Methodology in Positive Economy in Essays in Positive Economics*. University of Chicago Press. 1953. pp. 3 – 43. 19 s. ISBN 80-7169-521-1.
- FUNDA, Otakar A. *Racionalita versus transcendence: Spor Hanse Alberta s moderními teologií*. Praha: Filosofie, nakladatelství Filosofického ústavu AV ČR, 2013. 136 s. ISBN 978-80-7007-399-5.
- FUNDA, Otakar A. *Znavená Evropa umírá*. Dotisk prvního vydání. Praha: Karolinum, 2000. 179 s. ISBN 80-7184-944-8.
- GRIFFITHS, Richard. *Fascism*. 1. vyd. London, New York: Continuum 2005. 64 s. ISBN 0-8264-7856-5. Dostupné na <https://books.google.cz/books?id=OKU5YKV7dxQC&pg=PA64>

&dq=mounier+fascism&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwii_I%20jtNnXAhUDDowKHWzsBbEQ6AEILzAB#v=onepage&q=mounier%20fascism&f=true.

- HAYEK, Friedrich A. von. *Cesta do otroctví*. Přel. V. Machová. 2. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal. 2012. 215 s. Orig. *The Road to Serfdom* (1943). ISBN 978-80-87029-32-9.
- HAYEK, Friedrich A. von. *Osudná domýšlivost: omyly socialismu*. Přel. J. Ogrocká. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 1993. 200 S. Orig. *The Fatal Conceit: The Errors of Socialism*. (1993). ISBN 80-85850-05-2.
- HAYEK, Friedrich A. Principy liberálního řádu. Orig: *The Principles of a Liberal Social Order* (1966). In sborník: JEŽEK, Tomáš ed. *Liberální ekonomie. Kořeny euroamerické civilizace*. Přel. T. Ježek. Praha: Prostor, 2014. 263 s. S. 57-84. ISBN 978-80-7260-303-9.
- HEJDÁNEK, Ladislav. Bonhoefferův program nenáboženské interpretace. *Souvlosti: Revue pro literaturu a kulturu* [online]. 1992, 2(1), 128-131 [cit. 2018-10-21]. ISSN 0862-6929. Dostupné z: https://www.hejdanek.eu/digiarchiv.php?id_detail=20.
- HEJDÁNEK, Ladislav. „Kauzalita“ a „počátky“ (ARCHAI) | „Počátky“ (ARCHAI) (a „kauzalita“) | Teilhard de Chardin o „hnací síle evoluce“: Kartoteční listek. *Archiv Ladislava Hejdánka* [online]. Listopad 2006. [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <https://www.hejdanek.eu/kartoteka.php?q=%C5%99eho%C5%99+z+nissy>.
- HEJDÁNEK, Ladislav. Reflexe víry ve Starém zákoně. *Reflexe: Časopis pro filosofii a teologii* [online]. Praha: OIKOYMENH a Filozofická fakulta UK, 1990(2), 1-15 [cit. 2018-10-21]. ISSN 0862-6901. Dostupné z: https://www.reflexe.cz/Reflexe_02/Reflexe_viry_ve_Starem_zakone.html.
- HEJDÁNEK, Ladislav. Socialismus včera, dnes a zítra: Článek věnovaný Vladimíru Kadlecovi (1982). *Kritický sborník 1981-1989: Výbor samizdatových ročníků* [online]. Praha: Triáda, 2009, s. 85-93 [cit.

- 2018-10-21]. ISBN 978 80 87256 02 2. Dostupné z: https://www.hejdanek.eu/digiarchiv.php?q=socialismus+v%C4%8Dera+dnes+a+z%C3%ADtra&id_detail=333.
- JEŽEK, Tomáš. *Ježkovy voči*. Praha: Gasset., 2007. 141 s. ISBN 978-80-87079-01-0.
- JEŽEK, Tomáš ed. *Liberální ekonomie. Kořeny euroamerické civilizace*. Přel. T. Ježek. Praha: Prostor, 2014. 263 s. ISBN 978-80-7260-303-9.
- JUNG, Carl Gustav. *Duše moderního člověka*. Stati vybral a z něm. orig. přel. K. Plocek. Brno: Atlantis, 1994. 378 s. ISBN 80-7108-087-x.
- KUČERA, Zdeněk. Důvodnost teologického personalismu. *Theologická revue*. 13/6. 1980. S. 178–184.
- KUČERA, Zdeněk. *Hoře a milost: ke kořenům teologie církve radikálního modernismu*. Brno: L. Marek (edice Pontes pragenses; 17), 2001. 128 s. ISBN 80-86263-19-3.
- KUČERA, Zdeněk. *Pravda a iluze moderní teologie: Hledání věrohodné transcendence od moderny k postmoderně*. Praha: Martin, 2004. 199 s. ISBN 80-85955-27-X.
- LIGUŠ, Ján. *Christus praesens. Ecclesiology of Dietrich Bonhoeffer Between Liberalism and Nationalism*. 1. vyd. Praha: Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy. Nakl. L. Marek. 2016. 222 s. ISBN 978-80-87127-77-3.
- LIGUŠ, Ján. Klady a zápory dnešních aplikací kalvinismu. *Theologia vitae – časopis sdružení evangelikálních teologů*, Praha: Sdružení evangelikálních teologů, 2017, roč. 7, č. 1, s. 11–28.
- LEONI, Bruno. *Právo a svoboda*. BASTIAT, Frédéric. *Zákon*. Přel. M. Froněk a kol. Praha: Liberální institut. 2007. 336 s. Orig. *Freedom and the Law* (1991). ISBN: 978-80-863-8950-9.
- LOUŽEK, Marek. Protestantská etika a duch kapitalismu. *Politická ekonomie: Teoretický časopis*. 2010, roč. 58. č. 5, s. 689–702. ISSN 0032-3233. Dostupné na: <https://doi.org/10.18267/j.polek.755>.
- MACHLUP, Fritz. Liberalismus a volba svobod. Přel. T. Ježek. In JEŽEK, Tomáš, ed. *Liberální ekonomie: kořeny euroamerické civilizace*. Vyd. 2. Praha: Prostor, 2014. 263 s. Orig. Liberalism and the Choice of Freedoms. In HABERLEL eds. *Roads to Freedom*.

- Essays in Honour of Friedrich A. von Hayek* (1970). S. 117–146. ISBN 978-80-7260-303-9.
- MASARYK, Tomáš Garrigue. *Cesta demokracie III: Projevy, články, rozhovory 1924-1928*. 1. vyd. Praha: Ústav T. G. Masaryka, 1994. 420 s. ISBN 80-901478-4-4.
- MCGOVERN, Ronan, PhD. *How much does a water desalination plant cost?: Článek* [online]. 20. 5. 2015 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.quora.com/How-much-does-a-water-desalination-pant-cost>.
- MISES, Ludwig von. *Lidské jednání: pojednání o ekonomii*. Přel. J. Šíma et al. 1. vyd. Praha: Liberální institut, 2006. 959 s. Orig. *Human Action* (1949). ISBN 80-863-8945-6.
- MISES, Ludwig von. *Liberalismus*. Přel. A. Kvasničková, Z. Talábová, J. Šíma. 1. české vydání. Praha: Liberální institut, Centrum liberálních studií, Ekopress, 1998. 186 s. Orig.: *Liberalismus*. Verlag von Gustav Fischer (1927). ISBN 80-86119-08-4.
- MISES, Ludwig von. *Poznámky a vzpomínky (1978)* [online]. Přidal Vladimír Krupa, Praha: Liberální institut, Centrum liberálních studií, 2017. [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <http://libinst.cz/book/mises-l-von-1978-poznamky-a-vzpominky/>.
- MOUNIER, Emmanuel. Trans. Philip Moiret. London: Routledge et Kegan Paul, 1952. 1. ed. Orig. *Le Personalisme*. 161 s. Dostupné také z: <https://archive.org/details/personalism031987mbp/page/n7>.
- NOVAK, Michael. *Zprostředkující struktury: Jedinec a komunity v Americe* (1982). In JEŽEK, Tomáš ed. *Liberální ekonomie. Kořeny euroamerické civilizace*. Přel. T. Ježek. Praha: Prostor, 2014. 263 s. ISBN 978-80-7260-303-9. Orig.: *Mediating Institutions. The Communitarian Individual in America* (1982). S. 195–211.
- PREISNER, Rio. *Americana. Zpráva o velmoci (I)*. 1. vyd. Brno: Atlantis. 1992. 552 s. ISBN 80-7108-041-1.
- PREISNER, Rio. *Triology o toleranci, skutečné skutečnosti a Evropě*. Praha: CHERM, 2016. 549 s. ISBN: 978-80-86370-60-6.
- ROGOWSKY, Robert A. *Recenze v na knihu: BLOCK, Walter, SHAW, Donald: Theology, Third World Development and Economic Justice*. *Cato journal* 1985. *Vlastní překlad* [online]. [cit. 2018-10-

- 20]. Dostupné z: <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/1985/11/cj5n2-18.pdf>
- ROTHBARD, Murray N. *Etika svobody*. Přel. Martin Froněk, Petr Fiala, Josef Šíma. Praha: Liberální institut, 2009, 336 s. Orig. *The Ethics of Liberty*. ISBN 978-80-8638-955-4.
- ROTHBARD, Murray N. Praxeologie: Metoda rakouské ekonomie: Přel. D. Vořechovský. *Terra Libera* [online]. 2005, 6(Listopad - prosinec) [cit. 2018-10-20]. Orig. Praxeology: The Methodology of Austrian Economics. 2005. Dostupné z: http://libinst.cz/wp-content/uploads/2017/12/TL_11_12_2005.pdf.
- ŘÍČAN, Rudolf. *Od úsvitu reformace k dnešku: Kapitoly z církevních dějin*. Praha: II. Vydavatelské oddělení YMCA. 1948. 408 s.
- SALAJKA, Milan, EBERTOVÁ, Anežka, TRTÍK, Zdeněk. *Theologie angažované církve*. Praha: Blahoslav, 1979. 130 s.
- SEDLÁČEK, Tomáš. *Druhá derivace touhy: Člověk duše-vnější: Úvahy nad (ne)končícími otázkami (první svazek volné trilogie)*. 1. vyd. Praha: 65. pole. 2018. 384 s. ISBN 978-80-88268-12-3.
- SIRICO, Robert A. Ekonomické kořeny encykliky "Centesimus annus". In *Občanský institut: Svoboda povznáší ducha* [online]. 1. 3. 1993 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.obcinst.cz/ekonomicke-koreny-encykliky-centesimus-annus/>.
- STERNHELL, Zeev. *Neither Right Nor Left.: Fascist Ideology in France. Trans. David Maisel* [online]. 1. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1996. Orig. *Ni droite ni gauche: L'idéologie fasciste en France* (1983) [cit. 2018-11-29]. ISBN 0-691-00629-6. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=2989DwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>.
- SADOWSKY, James A. S. J. Capitalism, Ethics, and Classical Catholic Social Doctrine. *This World*. (Fall 1983), pp. 115-125. Dostupné z: <http://www.anthoniflood.com/sadowskycatholicsocialdoctrine.htm>.
- SADOWSKY, James A. S. J. Private Property and Collective Ownership (1966). *Mises Daily Articles* [online]. Alabama: Mises Institute:

- Austrian Economics, Freedom and Peace, 18. 9. 2012 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <https://mises.org/library/private-property-and-collective-ownership>.
- JOSEF, Šíma. Intelektuální vlastnictví: Základ tržního řádu, nebo rafinovaná státní regulace?. *Terra Libera: Časopis hlásící se k tradici laissez faire* [online]. Prosinec 2001, 2 [cit. 2018-11-29]. Dostupné z: http://libinst.cz/wp-content/uploads/2017/12/TL_12_2001.pdf.
- ŠTEFAN, Jan. *Deficity Lutherovy reformace, nebo luterské deficity českého evangelictví?* [online]. 2017 [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: <http://www.nase-reformace.cz/deficity-lutherovy-reformace-nebo-luterske-deficity-ceskeho-evangelictvi/> Přednáška na sympoziu ETF UK „Pět set let reformace“.
- ŠPECIÁN, Petr. *Fenomenologie a ekonomie*. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE, 2013, 72 s. Dostupné z: https://vskp.vse.cz/39206_fenomenologie_aekonomie. Disertační práce. Národohospodářská fakulta VŠE. Vedoucí práce Ján Pavlík.
- SVOBODA, Miroslav. Fenomenologie jako základ ekonomické metody. *Politická ekonomie*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd. Roč. 62, č. 3 (2014). S. 400–417. ISSN 1953-0032-3233.
- TITUS, Eric. *The Myth of the Analogia Entis: Karl Barth's Doctrine of Secular Misery in Weimar Context* [online]. Praha, 2010 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/96211/34059288/?q=%7B%22_____searchform_____search%22%3A%22Titus+Barth%22%2C%22_____searchform_____butsearch%22%3A%22Vyhledat%22%2C%22_____facetform_____facets_____faculty%22%3A%5B%2211260%22%2C%2211270%22%2C%2211280%22%5D%2C%22PNzzpSearchListbasic%22%3A1%7D&lang=cs. Disertační práce. Evangelická teologická fakulta. Vedoucí práce Petr Macek.
- TOTH, Daniel (ed.). *Politika a náboženství. Kritické studie*. Článek: Paul Tillich. Od filozofie náboženství k politické teologii. 1. vyd. Hradec Králové: Miloš Vognar. 2004. ISBN 80-86771-03-2.

- TRTÍK, Zdeněk. *Vztah já – ty a křesťanství (Význam osobnosti a osobních vztahů v křesťanství)*. Vyd. Ústřední rada církve československé v Praze – Dejvicích. Tiskárna Blahoslav. 1948. 206 s.
- VANÍČKOVÁ, Věra. Principy liberálního řádu Friedricha A. von Hayeka a jejich analogie s biblí. *Theologická revue: Čtvrtletník Univerzity Karlovy Husitské teologické fakulty*, 2017, roč. 88, č. 3, Praha: UK - Husitská teologická fakulta, S. 297–312, ISSN 1211-7617.
- VOGEL, Jiří. Přirozený zákon a otázka univerzální etiky v Církvi československé husitské. *Studia theologica*, 2011/4, 13. ročník, s. 127–136. ISSN 1212-8570.
- WILLIAMSON, René de Visme. The Political Implication of the Theology of Paul Tillich. In *Political Science Reviewer*. Vol.3. No. 1. 1973. Dostupné z: https://isistatic.org/journal/archive/pr/03_01/williamson.pdf.

Encyklopedie a slovníky

- DUPLACY, Jean, GEORGE, Augustin et al. *Slovník biblické teologie*. Přel. P. Kolář. 5. vydání. Velehrad – Křesťanská akademie. Řím. 1981. Orig.: *Vocabulaire de la Théologie Biblique*. Nakl. Les Éditions du Cerf. Paris 1970. ISBN neuvedeno.
- Encyclopedia Britannica* [online]. ©2018 Encyclopædia Britannica [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/>.
- Wikipedia: The Free Encyclopedia* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page.
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana.

Další elektronické zdroje

- FUNDA, Otakar A. *Není filosofie luxus darmošlapů? Přednáška pro Český rozhlas* [online]. 2009 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=g9kJzvrAM64>.
- V AŠINKOVÁ, Lucie, VAŠINKA, Radim. *Český rozhlas archiv: Rio Preisner – básník, filozof a politolog* [00462633.mp3 (audio/mpeg,

17.0 MB)]. Český rozhlas, 2006, sobota 4. listopadu
2006 20:10 [cit. 2018-08-03]. Dostupné z:
https://media.rozhlas.cz/_audio/00462633.mp3.

SUMMARY

The economist of the Austrian school and the classical liberal Ludwig von Mises in his opus magnum *Human action* affirms: “There are people to whom monetary calculation is repulsive. They do not want to be roused from their daydreams by the voice of critical reason. Reality sickens them, they long for a realm of unlimited opportunity. They are disgusted by the meanness of a social order in which everything is nicely reckoned in dollars and pennies. They call their grumbling the noble deportment worthy of the friends of the spirit, of beauty, and virtue as opposed to the ignoble baseness and villainy of Babbitry. However, the cult of beauty and virtue, wisdom and the search for truth are not hindered by the rationality of the calculating and computing mind. It is only romantic reverie that cannot thrive in a milieu of sober criticism. The cool-headed reckoner is the stern chastiser of the ecstatic visionary. Our civilization is inseparably linked with our methods of economic calculation. It would perish if we were to abandon this most precious intellectual tool of acting. Goethe was right in calling bookkeeping by double entry ‘one of the finest inventions of the human mind’.”⁸

In theological texts we read a lot about the condemnation of classical liberalism philosophy but in fact we know very little about the philosophy itself. Classical liberalism represented by the Austrian school carries a part of human knowledge that falls within the field of scientific knowledge. And scientific knowledge has its validity *sui generis*, which Hussite theology,

---

⁸ MISES. Ludwig von. *Human Action. A Treatise on Economics. The Scholar's Edition*. The Ludwig von Mises Institute. 1998. 952 p. Accessed: https://mises.org/sites/default/files/Human%20Action_3.pdf. ISBN 0-945466-24-2. P. 231.

does not refute. Hussite theology states that the world of science is based on the cognitive relation “I – it” (subject – object), which means “I” vs “the cognizant reality” to which “I” does not deny its authentic being. Theological knowledge is, however, prefigured by the relationship “I – thou” (subject – subject). The reality recognized within this paradigm is God revealing himself to his creation. Theological personalism may not represent the end or the peak of theological thinking, but it represents a paradigm through which our postmodern world can be perceived in confrontation with God's revelation, as it is captured in the Bible. Besides other things personalism of Hussite theology epitomizes the role of a person in history and shows that no political system can replace the role of the Church as the body of Christ. Within the Church the God's image in man finds its fullness in the relationships of friendly trust and love, the space in which man "becomes mature, attaining to the whole measure of the fullness of Christ" (See Eph. 4: 13). The knowledge of economists, sociologists or philosophers of law towards the theological knowledge is thus not in contradiction but in correlation.

The Christian relationship to political issues is portrayed in the Bible as a sober relationship. The philosophical statement of the first Czechoslovak president T. G. Masaryk: "Jesus, not Caesar!" does not exhaust this issue completely. To all the reservations about political power, Christianity does not resign itself to the possibility of coexistence with Caesar. The matter of power is reflected in the Bible as mysterious, for "there is no authority except that which God has established. The authorities that exist have been established by God." (Romans 13: 1). In historical temporality it is not possible for Christians to remove all forms of government. However, the integral part of the political commitment of each Christian is to exert pressure

on the representatives of political power to keep up with their tasks efficiently. Essentially, the knowledge of the Austrian school which is related to the issue of centralizing power in society that sets economic goals appears to be beneficial to theology as well.

From the perspective of the correlation between the knowledge of science and the knowledge of faith, it also becomes apparent that agnosticism or atheism of Classical Liberalism do not necessarily have to be synonyms with anti-theism or, more precisely, anti-Yahvism. The Czech Conservative thinker Rio Preisner reveals that classical liberalism seems to be very resistant to the various lures of modern, socialist-oriented utopias with their “programs of self-transcendence of society into a divine order of perfection”⁹. Theologians are called up to rethink consistently one of the basic questions of how to live in the current complicated political situation which is philosophically and ethically predetermined by postmodern relativism. Preisner states: “As Christianity has missed the opportunity to ‘baptize capitalism’, it is now being thrown to the edge of its own perdition whose symptoms include the suicidal attempt to ‘baptize’ post-capitalist totalitarian systems.”¹⁰ At the same time, it is apparent that many incorrect judgments of theologians about classical liberalism and capitalism are caused by the lack of knowledge of economics as a science of human action. A Jesuit Catholic philosopher James Sadowsky depicts the problem precisely:

---

⁹ „... programy sebetranscendence obce v božský řád dokonalosti.“ PREISNER, Rio. *Americana. Zpráva o velmoci (I)*. 1. vyd. Brno: Atlantis. 1992. 552 s. ISBN 80-7108-041-1. S. 296.

¹⁰ „Tím, že křesťanství promeškalo možnost „pokřtít“ kapitalismus, je vrženo nyní na kraj vlastní záhuby, k jejímž symptomům patří právě i sebevražedná snaha o „pokřtění“ postkapitalistických totalitních systémů.“ PREISNER. *Americana I*. S. 302.

“Frequently our ethical judgments of an action are based on what the effects of that action are perceived to be. Most people, for example, will be for or against government intervention depending on what they think this sort of thing will achieve. But this makes it all the more important that we should know what those effects are. I doubt that Catholic thinkers would have judged the market as they did had they known its workings better.”¹¹

The main goal of this study was not only to provide theologians with the sum of arguments in favour of the free market and capitalism but also to show that the free market and capitalism are a positive manifestation of a free man’s action. To be free means to be able to escape from the power of natural and social (collectivist) determination which denies human individuality and claims both human body and mind along with his private property. “To believe in private property means to believe in restricted power.”¹² Right economic thinking thus manifests itself as a necessary precondition of the true theological thinking which considers human individuality axiomatic. Hopefully, theologians find this dissertation both educational and inspirational.

---

¹¹ SADOWSKY, James A. S. J. *Capitalism, Ethics, and Classical Catholic Social Doctrine. This World.* (Fall 1983), pp. 115-125. Dostupné také z: <http://www.anthonyflood.com/sadowskycatholicalsocialdoctrine.htm>.

¹² „Věřit v soukromé vlastnictví znamená totiž věřit v omezenou vládu.“ CHAFUEN, Alejandro A. *Víra a svoboda: Ekonomické myšlení pozdních scholastiků* [online]. Učební pomůcka doktorského studia kursu „Předmět, metoda a relevance ekonomie (5IE900). Přel. P. Chalupníček a kol. Praha: Národohospodářská fakulta VŠE. 2011 [cit. 2018-10-20]. Orig. *Faith and Liberty: The Economic Thought of the Late Scholastics* (2003). 125 pdf s. Dostupné z: <https://docplayer.cz/16696878-Alejandro-a-chafuen.html>. S. 101.

Bibliografická identifikace

Anotace

Tato disertační práce představuje základní poznatky rakouské školy a dává je do kontextů jak s biblickými obrazy světa a člověka, tak s teologickým východiskem, kterým je biblický personalismus, jenž tvoří základ tzv. husitské teologie. Reprezentanti rakouské školy, klasičtí ekonomové a filozofové práva, jsou nositeli idejí klasického liberalismu, který nemá ambici nahrazovat ani náboženství (nezná dogmat), ani světový názor (nevykládá celý kosmos z jediného principu), disponuje však cennými znalostmi lidského chování ve společenských záležitostech a zákonitostí, jímž jsou podřízeni všechny společnosti z jedinců složené, církev nevyjímaje. Jednou větou vyjádřeno: Můžeme v životě jednat jakkoliv, důsledky svého jednání si však vybírat nemůžeme. Tímto rakouská škola nepřímo upomíná křesťanskou teologii na nutnost brát více vážně poselství Starého zákona, jenž prostředky sice předvědeckými – řečí mýtu, dochází k poznání stejnému. Starý zákon se svým pravdivým vztahem k pozemským záležitostem je kořenem stromu, jehož korunou je Zákon nový se zvěstí o vykupitelském díle Ježíše Krista. Kde křesťanská teologie ztrácí ze zřetele distanci mezi Stvořitelem a stvořením, tam je vystavena nebezpečnému pokušení stvořenou skutečnost zduchovnit a podřítit ji abstraktním idejím. Tato práce je pokusem navázat na odkaz španělských pozdních scholastiků, průkopníků ekonomického vědeckého myšlení, kteří odkryli, že Boží výzva k hledání spravedlnosti je směřována do světa lidí jako svobodných osob

(nositelů Božího obrazu), kterým je bolestným údělem prací odstraňovat životní strasti.

Klíčová slova

Systematická teologie, husitská teologie, personalismus, klasický liberalismus, totalitarismus, rakouská škola.

Abstract

This dissertation presents the basic knowledge of the Austrian school and puts it in contexts with both biblical images of the world and man and with the theological basis of biblical personalism which forms the basis of the so-called Hussite theology. Representatives of the Austrian school, classical economists, and the philosophers of law, carry the ideas of classical liberalism that has no ambition to substitute either religion (it is empty of dogma) or worldview (it does not interpret the cosmos from a single principle) but possesses valuable knowledge of human behavior in social affairs and principles, to which all the societies of the compound individuals are subject, the Church included. Simply put: We can act in any way, but we cannot choose the consequences of our actions. By this the Austrian school indirectly reminds Christian theology of the need to take more seriously the message of the Old Testament, which by its prescientific means (by the speech of myth), reaches the same conclusions. The Old Testament, with its true relationship to earthly affairs, is the root of a tree whose crown is the New Testament with a message about the redemptive work of Jesus Christ. Where Christian theology loses sight of the distance between the Creator and the creature, it is exposed to the dangerous temptation to spiritualize and

subordinate the created reality to abstract ideas. This work is an attempt to build on the spiritual heritage of Spanish late scholars, pioneers of economic scientific thinking, who revealed that God's call to seek justice is directed into the world of people as free persons (the bearers of the image of God), who have to eliminate life's hardships via painful labor.

Keywords

Systematic Theology, Hussite Theology, Personalism, Classical Liberalism, Totalitarianism, Austrian School.